

GRADEC

nekada i sada...

INFORMATIVNA BROŠURA

IZDAVAČ

Općina Gradec

UREDNICA

Ana Marija Ambrušec

GRAFIČKA PRIPREMA I OBLIKOVANJE

Domagoj Durbek

Krešimir Kveštek

TISAK

Glogoški design & print

FOTOGRAFIJE

Ana Marija Ambrušec

Arhiva Općine Gradec

Fotkalo j.d.o.o.

IZVORI I LITERATURA

Horvat, Rudolf; Gradec kraj Križevaca. Zagreb, 1942.

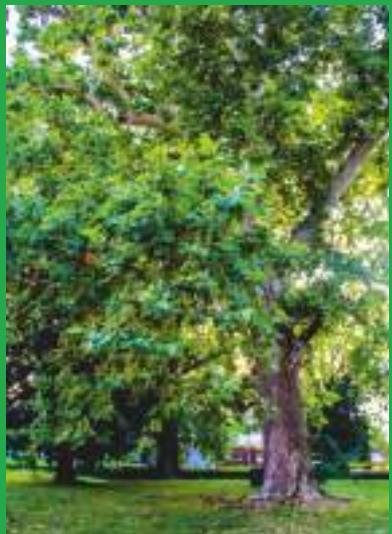
Hrvatski restauratorski zavod; Elaborat konzervatorsko-restauratorskih istraživanja na lokalitetu Gradec. Zagreb, 2016.
Šisler, Slavko; Foto-monografija Vrbovca i okolice. Zagreb, 1998.

Autorska prava pridržana ©Q. Sva prava pridržana

Gradec, 2018./2019.

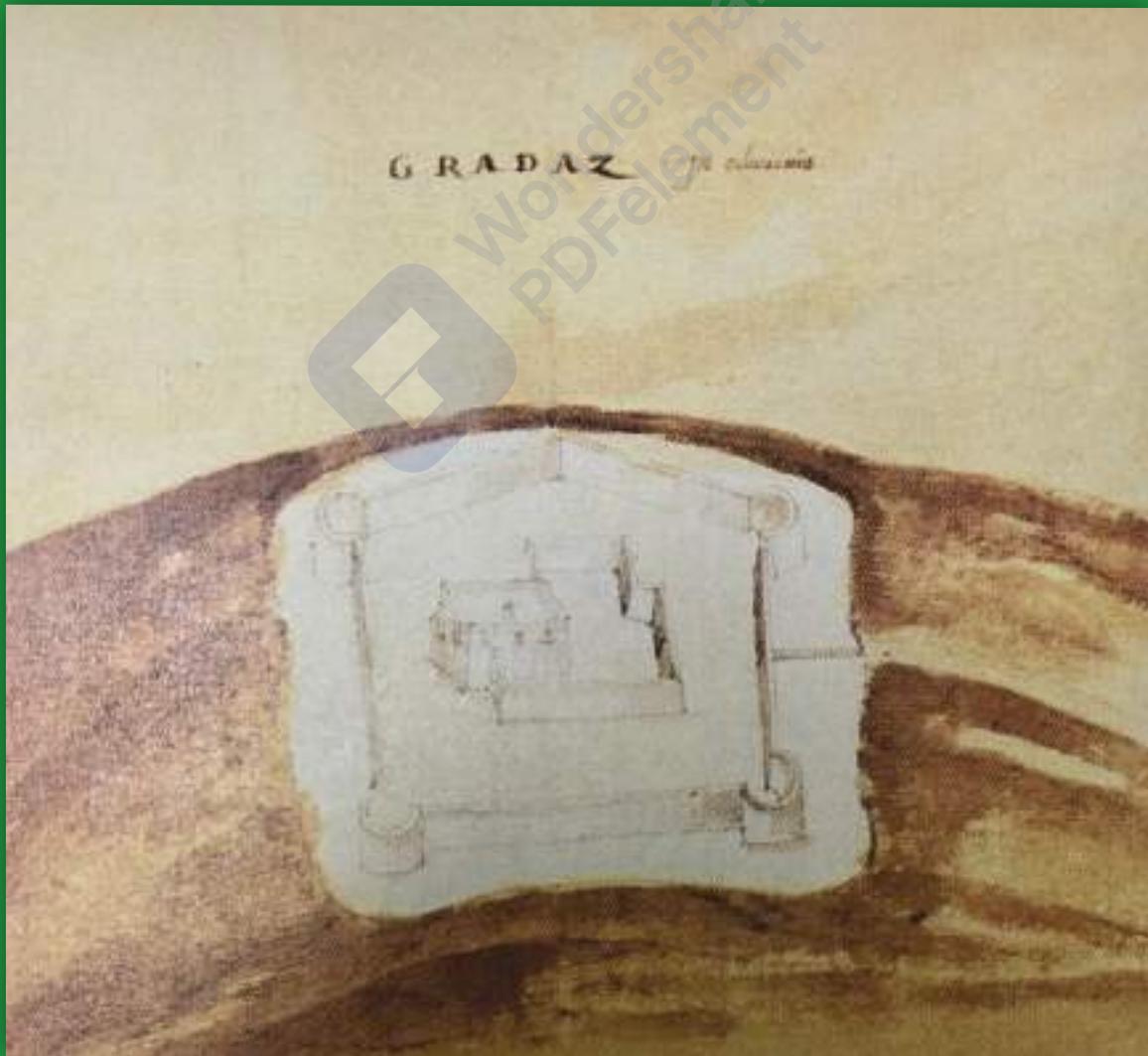

Na sljedećim stranicama upoznat ćete se s bogatom povijesnom baštinom općine Gradec, steći uvid u povijest naselja i biskupske kurije koja je stoljećima utjecala na kulturni i gospodarski razvitak ovog područja. Ukratko ćete se upoznati i s razvojem prosvjete te gospodarskim i infrastrukturnim razvojem na području općine Gradec. Ujedno, prikazana su tu još mjesta za rekreaciju i odmor, aktivne udruge te društvene organizacije koje kroz čitavu godinu održavaju razna događanja i manifestacije na ovim prostorima ...

Prvi spomen Gradeca

Gradec se u povijesnim dokumentima prvi puta spominje **1293. godine**, kao jedan od tri velika biskupska posjeda, smješten sjeveroistočno od Vrbovca. Gradec se u to vrijeme zvao *Goricha terra*, a sadašnje ime Gradec dobiva u 15. stoljeću, u vrijeme pljačkaških provala Turaka, kada je na tom području izgrađen **biskupski kaštel (tvrđa)** kojoj je narod dao ime **Grad**, a naselje oko vlastelinske tvrđave dobilo je ime **Gradec** (*Gerecz, Gradecz, Gradaż*). Bilo je to pravo utvrđenje okruženo opkopima sa vodom. Na Sigetu ispod Gradeca bila je posebna krajiška utvrda u kojoj su služili vojnici – *haramije* (obučeni u hrvatsko seljačko odijelo) koji su se naselili u Gradecu sa obiteljima te su ovdje gradili kuće, vrtove i okućnice. Nazvali su se i *kućari* ili *križari*, a osim obrane bili su zaduženi za obrađivanje vlastelinske zemlje i besplatno su služili u biskupskom dvoru i na okućnici.

Stari crtež utvrde Gradec, 1566.g. (Nicolo Angielini)

Povijest gradečkog kaštela

Gradečki kaštel (biskupska vila) spominje se u prvoj polovini 15. stoljeća kao jedna od pograničnih tvrđava, koja je štitila Hrvatsku od Turske najeze. Utvrđenje je bilo vlasništvo Zagrebačke biskupije, a iz tog razdoblja spominju se sljedeći događaji:

- 1552. godine Turci su opustošili sela na području biskupove tvrđe;
- 1554. godine Gradec je stradao od kuge;
- 1555. godine kralj je dio svojih četa (haramije), koje je držao u Krapini, prebacio u Gradec, u tvrđavu Siget.
- 1565. godine područje Gradeca bilo je u velikoj opasnosti od Turaka, ali su Turci u okršaju stradali jer je u tvrđavi bilo 80 haramija koji su odbili napad.
- 1644. godine hrvatski ban Ivan Drašković prisilio je Turke na uzmak od Gradeca.

U cijelom srednjem vijeku Gradečki kaštel bio je središte velikog feudalnog imanja Zagrebačke biskupije. Kako je već prethodno spomenuto, naselje je dobilo ime po utvrđenom biskupskom dvoru – kaštelu (*Grad*), u kojem je boravio upravitelj biskupskog imanja te po kmetskom naselju koje je podignuto oko dvorca (*Gradec*). Utvrdu su podigli kmetovi, a ona se sastojala se od visokih nasipa sa kulama na svakom uglu. Unutar tako formiranog četverokuta nalazili su se dvorac, župna crkva Sv. Petra te još nekoliko gospodarskih zgrada. Tvrđa je bila drvena i imala podrum građen od kamena. U biskupskoj tvrđi biskup je držao manju vojničku posadu. Ovakva tvrđa branila je biskupsko imanje od sredine 16. i u 17. stoljeću. Kada je 1755. godine izbila seljačka buna ispod Kalnika, utvrđeni biskupski dvorac zauzet je i spaljen. Nakon toga, na istom mjestu i postojećim temeljima bio je izgrađen novi drveni dvorac. Godine 1821.-1822. **Biskup Maksimilijan Vrhovec** dao je izgraditi novi veliki zidani dvorac, tj. današnji dvorac u naselju Gradec. Naime, poznato je da je biskup Vrhovec volio boraviti u Gradecu tako da je i ovdje izveo jedan od svojih projekata, a po kakvima je ostao zapamćen i u Zagrebu. **Biskup Aleksandar Alagović**, koji je naslijedio biskupa Vrhovca, nastavlja uređivati dvorac tako da je ondje dao urediti čitav **perivoj**. Na taj način, 1828. godine srušeni su zemljani nasipi (bedemi) oko dvorca i zatrpani opkopi s vodom koji su se protezali oko bivše tvrđave, a na njihovom mjestu su izvedene nove ceste. Oko perivoja je izgrađena zidana ograda. Ostalo je zabilježeno da je u Gradecu često boravio i prvi zagrebački nadbiskup Juraj Haulik koji je u dvoru ljetovao te priređivao svečana primanja i domjenke, a na koje je pozivao vlastelu i krajiške časnike. Godine 1926., s dozvolom Pape, Crkva je gradečko imanje stavila na prodaju na dražbi. Nakon 2. Svjetskog rata, dvorac je nacionaliziran kao općenarodna imovina i bio je izložen propadanju sve do 1963. godine kada je preuređen u 8-godišnju osnovnu školu, koja je tu radila sve do 2009. godine i izgradnje nove škole u neposrednoj blizini. Iako je dvorac danas prazan, 2016. godine na njemu su izvedeni konzervatorsko-restauratorski radovi i istraživanja te je izrađen kompletan restauratorski elaborat. Ideja i misao vodilja obnove i ponovnog stavljanja dvorca u upotrebu jest očuvanje njegove bezvremenske ljepote i pronašlazak nove namjene korištenja u znanstveno-edukativne svrhe te promocije turizma i kulture.

Više podataka o kulturno-povijesnoj baštini ovog područja saznaje se iz izvještaja o obavljenim vizitacijama župe od strane službenika Zagrebačke biskupije;

Godine 1679. zagrebački kanonik Stjepan Nedelko dao je u svojem izvještaju opis biskupskog posjeda Gradeca: „Usred sela nalazi se kaštel zagrebačkog biskupa, kao središnje njegovog velikog posjeda oko Gradeca i Dubrave. Tvrđu okružavahu bedemi, oko kojih bijahu grabe pune vode. Unutar bedema nalazilo se više zgrada. U glavnoj zgradi stanovao je kaštelan. Drugo bijahu gospodarske zgrade, a u kulama stanovahu biskupovi vojnici.“ Nadalje, unutar bedema nalazila se i župna crkva, o kojoj je kapelan Nedelko izvijestio:

„Župna crkva Sv. Petra stoji u samom biskupovom kaštelu. Cijela je od temelja zidana. Crkva ima zidani svod samo nad sakristijom i svetištem. Strop je drveni kao i zvonik. Groblje je bilo izdvojeno od župe i nalazilo se izvan tvrđave, jer unutar same tvrđave nije bilo mesta.“

Opisuje se i župni dvor (kurija), kao katnica kojoj je prizidana nova kuća, također katnica. Kuhinja je bila izvan kurije, kao i štagalj. Oko kurije bio je vrt. Župa je imala vinograd u Cugovcu, a posjedovala je i vlastitu pivnicu. Ondje je obitavao i učitelj koji je stanovao u posebnoj „učiteljskoj kući“. Vizitacija iz 1680. godine navodi da cijela gradečka župa broji 2.000 duša. Na području gradečke župe spominju se 1673. godine tri kapele: drvena kapela Sv. Barbare u Cugovcu, drvena kapalica Sv. Ivana u Pokasinu, te drvena kapela Sv. Nikole u Buzadovcu (koji se tada nazivao i „Gornji Tučenik“). Nadalje, Vizitacija 1710. godine spominje kapelu Žalosne Majke Božje na gradečkom trgu pred mostom koji vodi u grdečki kaštel, te navodi da je dobila novi oltar. Godine 1765. odlučeno je da se podigne nova župna crkva, jer je ustanovljeno da je postojeća gradečka župna crkva premala za „toliki narod župe“. Gradnja nove crkve započela je 1768. godine i trajala je do 1817. godine. U to vrijeme župom je upravljao župnik Juraj pl. Ožegović. Također, navodi se da je u to vrijeme župni dvor bio ruševan. Gradnju nove crkve završio je župnik dr. Franjo Šuflaj, a kada je izgrađena kupola, dovršena je i kapa tornja. U nekoliko navrata krovište i dio tornja crkve stradali su od požara ili nevremena, a crkva je bila i poplavljivana. U crkvenim knjigama spominje se da su brigu o crkvi vodili biskup Maksimilijan Vrhovec, te nadbiskupi Juraj Posilović, Antun Bauer i Alojzije Stepinac, koji su dolazili u Gradec i brinuli se o popravcima. Godine 1865. toranj crkve je umjesto kupole dobio oblik šiljka.

Izgled dvorca 50-ih godina (fototeka Ministarstva kulture)

Gradečka župna crkva i okolne kapelice od većeg značaja

Današnja župna crkva sv. Petra posvećena je ranjenom Isusu, a smještena je u središtu naselja Gradec. Prvi se puta spominje u dokumentu iz 1325. godine kao kapela Sv. Petra u Gorici. Gradec se u to vrijeme zvao Goricha terra, preciznije je navedeno capella beati Petri de Goricha, a u tom kontekstu spominje se i župna crkva Sv. Nikole te još dvije kapele na području te župe (Sv. Ivan i Sv. Barbara). Župa Sv. Petra se u popisu župa Zagrebačke biskupije u Gradecu prvi puta spominje 1334. godine. Župa se na ovom području održala u kontinuitetu, čak i za vrijeme provala Turaka, zahvaljujući biskupskom utvrđenju – kaštelu sa vojničkom posadom koja je branila biskupski posjed.

Današnja crkva građena je 1768-1824. godine, pored starije zidane crkve koja je ostala unutar zidina kaštela. Godine 1861. crkva je izgorjela te je temeljito obnovljena. Barokni zvonik je srušen 1900. godine, kada je izgrađen novi zvonik u maniri historicističkog oblikovanja. Glavni oltar izgrađen je 1891. godine u Obrtnoj školi Zagreb. Crkva ima 6 pokrajnih oltara: BD Marije, Sv. Franje Ksaverskog, Sv. Ane, Sv. Antuna Pustinjaka, Sv. Antuna Padovanskog i Sv. Marije Magdalene. Među zanimljivim stvarima ondje se nalazi rijetka **pijeta** na ovom prostoru - vrijedna skulptura žalosne majke Marije iz 1720. godine, odnosno 18. stoljeća. U povjesnim knjigama zabilježeno je da se kip nalazio u kapeli žalosne majke Marije kod mosta na ulazu u kaštel Gradec. Kada je došlo do urušenja kapelice, kip žalosne Gospe prenesen je u župnu crkvu u kojoj se i danas nalazi, na samom ulazu s lijeve strane ispod kora.

Ova crkva ima kulturno - povijesnu i ambijentalnu vrijednost, a rangirana je kao kulturno dobro regionalnog značaja. Po sačuvanosti je jedna od najljepših u široj okolini.

Prosvjeta

Prve učitelje u Gradecu nalazimo još u ranom novom vijeku, u vizitaciji (lat. visitatio – pohod crkvenog poglavara ustanovama i osobama za koje je izravno odgovoran) iz 1679. godine koja spominje da je učitelj stanovao u posebnoj „učiteljskoj kući“. Godine 1771. biskup je dozvolio da se nastava održava u biskupskom dvorcu.

Tako ustanovljenu, prvu „pučku“ školu u Gradecu tada je poхађalo 38-ero djece. Od 1858. godine časne sestre vodile su prvu Djevojačku školu, najprije u biskupskom dvorcu, a 1868. godine za Djevojačku školu izgrađena je nova jednokatna zgrada u vrtu biskupskog dvora.

Godine 1902. izgrađena je pučka škola u naselju Haganj, a 1932. otvorene su nove pučke škole u naseljima Repinec i Tučenik. Zatim je 1957. izgrađena i područna škola u naselju Cugovec. Godine 1963. uspostavljena je matična 8-godišnja škola u Gradecu, u adaptiranim prostorijama Biskupske kurije - dvorca. Danas, pored matične škole djeluju i 4 područne osnovne škole (4 razreda) u prethodno spomenutim naseljima; Cugovec, Haganj, Repinec i Tučenik.

2009. godine izgrađena je u centru Gradeca nova suvremena osnovna škola s višenamjenskom športskom dvoranom, čime su uspostavljeni visoki standardi školovanja i nove perspektive za Općinu.

Gospodarski razvitak

S obzirom na bogato povijesno nasljeđe, na području općine postoje značajne gospodarske tradicije. Još od srednjeg vijeka u općini je postojala razvijena poljoprivredna proizvodnja, a napose stočarstvo te razne vrste proizvodnih obrta. Bilo je razvijeno zadrugarstvo, a djelovalo je više pogona za preradu poljoprivrednih proizvoda. Nakon ukidanja Biskupskog imanja i tijekom kolektivizacije po završetku 2. Svjetskog rata, ovakve tradicije blijede.

Stanovništvo općine bilo je u dugom periodu usmjeravano na rad u Vrbovcu i Zagrebu, a što je rezultiralo velikim promjenama u postojećoj gospodarskoj i socijalnoj strukturi te slabljenjem autohtonih gospodarskih značajki ovog područja. No, unatoč tome, uz posao i sve obveze, stanovništvo se na ovom području i dalje pretežno bavi vinogradarstvom i povrtlarstvom te uzgojem domaćih životinja.

Razvoj infrastrukture

Ukupna površina općine Gradec iznosi gotovo 90 km² uz razgranatu strukturu i dobru povezanost cesta. Osim smještaja Gradeca svega 40 kilometra sjeveroistočno od Zagreba do njega se lako i brzo stigne iz kojeg god smjera se uputili.

Glavna prometna poveznica je cesta Bjelovar – Rovišće - Sveti Ivan Žabno – Cugovec – Gradec – Vrbovec - Dugo Selo – Sesvete - Zagreb. Iako je još od srednjeg vijeka bila razvijena mreža lokalnih cesta (koje su tijekom 60-tih do 80-tih godina prošlog stoljeća postepeno asfaltirane), danas se ovdje, uz spomenutu glavnu državnu prometnicu te dvije brze ceste: (Vrbovec – Križevci i Vrbovec – Bjelovar) nalaze još i; četiri županijske i šest lokalnih cesta, a od 2013. godine Općina Gradec pod svojom upravom ima i 40 kilometara nerazvrstanih cesta.

Nadalje, općinom prolazi međunarodna pruga Zagreb - Dugo Selo – Križevci – Koprivnica – Mađarska, a u tijeku je izgradnja novog odvojka prema Sv. Ivanu Žabno čime će se skratiti put do Bjelovara. Tom izgradnjom će se brojki od dva željeznička stajališta; Gradec i Repinec nadodati još dva; Remetinec i Lubena, a što će stanovništvu ovog područja omogućiti više i češće vozne redove. Ipak je lokalno stanovništvo usko vezano uz prijevoz vlakom, jer od davne 1893. godine postoji željeznička postaja, dok je kolodvor napravljen još 1902. godine.

Pošta u Gradecu osnovana je 1874. godine, a kontinuitet njenog rada odrzao se do danas.

Pošta se nalazi u samom centru Gradeca, a nedavno je modernizirana.

Tijekom 1999. i 2000. godine provedena je plinofikacija te je plin proveden u svim naseljima na području općine.

Početkom 1970-tih godina, samodoprinosom građana izgrađeni su lokalni mjesni vodovodi u naseljima Cugovec, Gradec i Gradečki Pavlovec. Tijekom vremena i uspostavom vodoopskrbne djelatnosti putem općinskog komunalnog poduzeća „Komgrad Gradec“ d.o.o. isti su rekonstruirani te je izgrađen magistralni vodovod Vrbovec - Cugovec i sekundarni vodovod Cugovec – Buzadovac. Danas, vodoopskrbnu djelatnost, kako na području općine tako i za cijelo područje Zagrebačke županije, obavlja jedinstveno županijsko poduzeće „Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije“ d.o.o., čiji je suvlasnik i Općina Gradec. U sklopu EU projekta „Regionalni vodoopskrbni cjevovod Zagreb – Istok“ za sva naselja na području općine projektirana je sekundarna vodovodna mreža te su ishođene sve građevinske dozvole.

Na području općine Gradec, u naselju Gradečki Pavlovec, nalazi se poduzetnička zona gdje se trenutno nalaze asfaltna baza Županijske uprave za ceste te trgovačko društvo Oprema Vrbovec. Na tom području postoji mogućnost za daljnji razvoj i širenje, a trenutno je u planu izgradnja reciklažnog dvorišta i uređenje zone „Berek“.

Prirodna baština

Općina Gradec je miran kraj s lijepim i kultiviranim krajolicima čija raznolikost, mirnoća, očuvanost i visok stupanj ekološke čistoće daju ovom prostoru prepoznatljiv i privlačan ugođaj za boravak i odmor. Na cijelom području općine u potpunosti je sačuvana slika tradicionalnog krajolika, kao kolaža na kojem se na blagim padinama izmjenjuju; naselja, livade, oranice, brojni vodotoci, šumarci i šumski predjeli, a najviši brežuljci obrađeni su vinogradima. Cjelokupan prostor do danas je ostao relativno dobro sačuvan i nije u većoj mjeri devastiran prekomjernom izgradnjom.

Iz opisane opće slike, mogu se izdvojiti slijedeći osobito vrijedni i zaštićeni dijelovi prirodne baštine:

Park i perivoj u Gradecu

Park u naselju Gradec evidentiran je kao kultivirani krajobraz i osobito vrijedan predio. Radi se o lijepoj parkovnoj površini koja okružuje staru Kaptolsku kuriju - dvorac, pored župne crkve i župnog dvora. Park je podignut početkom 19. stoljeća i u njemu se nalaze vrijedni primjerici platane, tužnog jasena i tise koji potječu još iz 1828. godine. Prisutni su i vrijedni primjerici breze, smreke, običnog bora, sofora, oraha, američkog borovca, pačempresa te drvored lipa uz cestu ispred župne crkve. Najznačajniji primjerak je **platana** stara gotovo 200 godina sa promjerom od preko 150 cm.

Na opisani park nadovezuje se reprezentativni perivoj ispred ulaznog pročelja Župnog dvora, koji je formiran paralelno s gradnjom dvora, a ucrtan je još kod prve katastarske izmjere Gradeca 1858. godine.

Tradicijski vinogradi u naseljima Podjales, Repinec, Festinec, Pokasin i Gradec

Na sjevernom, najvišem dijelu općine od davnina se nalaze tradicijski vinogradi koje povijesno možemo pratiti još od prve katastarske izmjere ovog područja iz 1858. godine. Ovo područje obiluje lijepim vizurama i brojnim tradicijskim elementima, a s područja vinograda su lijepi vidici prema okolini.

U zoni vinograda nalazi se velik broj autohtonih tradicijskih klijeti i kapela Svetog Ivana sa starim grobljem. Ovako sačuvan veći broj lijepih tradicionalnih drvenih kuća, klijeti, javnih građevina i drugih primjeraka tradicionalne arhitekture govore o bogatoj povijesti i identitetu općine, kao i o umijeću lokalnih graditelja i tesara.

Šuma Novakuša

Područje općine Gradec bogato je šumama, među kojima je najpoznatija velika šuma Novakuša koja se proteže i na područje okolnih općina. Šuma Novakuša zaštićena je kao poseban rezervat prirode. Posebnu vrijednost šumama na području općine Gradec daje bogatstvo sačuvanih biljnih zajednica s hrastom lužnjakom i grabom, od kojih su neke stare i do 160 godina. Ujedno imaju veliku ulogu staništa ptica i životinja.

Vrijedni i zaštićeni krajolici s arheološkim nalazištima

Na ovom području postoje brojni vrijedni krajolici koje čine pitoreskne riječne doline sa livadama i oranicama, a prema padinama brežuljaka prostiru se šume. U podnožju naselja Gradec, u dolini potoka Koruška nalaze se **arheološki ostaci srednjovjekovne utvrde Siget**. Obzirom na njihovu očuvanost i vrijednost za identitet općine ovi krajolici zaštićeni su Prostornim planom. Nadalje, u dolini rijeke Glogovnice, uz istočnu stranu njenog toka, na livadama zvanim Vojvodice nalazi se još jedno **arheološko nalazište – Buzadovac**. Ondje je otkriveno veće kasnosrednjovjekovno naselje s ostacima dvjestotinjak objekata. Pronađeni su i tragovi starijih prapovijesnih naselja, odnosno jame i keramički nalazi iz razdoblja 1. st. pr. Kr. te pojedinačni litički artefakti iz srednjovjekovnih objekata, a koji potječu iz još starijih prapovijesnih razdoblja.

Sport i rekreacija

Smještaj cijelog područja općine Gradec na iznimno je prirodnom bogatom mjestu, pa ne čudi dugogodišnje djelovanje raznih športskih, ribolovnih i lovačkih društva.

Osim što svako naselje posjeduje dječje i nogometno igralište, s vremenom su se razvila dva nogometna kluba. Jedan klub imena **NK Sloboda** nalazi se u mjestu Gradec, dok se **NK Graničar** nalazi u mjestu Tučenik. Oba kluba broje velik broj članova, imaju trenere, djeluju na vlastitim nogometnim igralištima. Zahvaljujući dobroj suradnji sa Općinom dobro su opremljeni te ispunjavaju sve uvjete bitne za status nogometnih liga u kojoj se natječu. Uz neizostavno treniranje, održavanje domaćih i odlaske na gostujuće utakmice, u njihovim klupskim prostorijama organiziraju se i druga rekreativna natjecanja, kao što su pikado, biljar, kartanje Belota i sl.

Teritorij općine čine i dva ribnjaka, Fuka i Črnc. **Ribnjak Fuka** i okolno područje osobito su vrijedan krajolik, sa ambijentalnim i športsko - rekreativskim značajem. Ribnjak je nastao kao umjetno jezero, ali se skladno uklopio u prostor i oplemenio krajobraz. Njegovo područje čini skladnu cjelinu s pojasom livada na sjevernoj strani koji se proteže do stare hrastove šume te pojasom livada i oranica na južnoj strani koje dopiru do naselja Fuka. **Ribnjak Črnc** nalazi se prije samog ulaza u mjesto Gradečki Pavlovec, na cesti od Vrbovca prema Bjelovaru, tik uz naselje Potočec. Na Črncu se nalazi i off-road staza na kojoj se nerijetko održavaju off-road susreti, dugačka šetnica za rekreaciju te kućica streljačkog kluba **Trap-Gradec** čiji brojni članovi ondje održavaju svoje treninge i natjecanja. Uz sve navedeno, ova su dva ribnjaka odličan izbor za odmor, kampiranje ili jednodnevni izlet uz roštilj. Ondje ćete često sresti i ribiče iz športsko-ribolovnog društva **Šaran-Fuka** ili **Črnc-Gradec**. Kako šumsko bogatstvo okružuje cijelo područje općine, samim tim je brojna i njena životinjska zajednica. O svemu tome brinu čak tri lovačka društva: **Vidra-Cugovec**, **Gaj-Gradec** i **Jelen-Lubena**.

Vatrogasna društva

Vatrogastvo na području općine Gradec djeluje od 1905. godine. Najstarije društvo je **DVD Gradec** koje je ujedno i središnja postrojba Vatrogasne zajednice. Vatrogasnu zajednicu Općine čini razgranata mreža **11** dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD-a) i iznimno velik broj članova. Od opreme **Vatrogasna zajednica** raspolaže sa 3 navalna i jednim zapovjednim vozilom te 5 vatrogasnih kombija raspoređenih po DVD-ima u čijem su i vlasništvu. Od nedavno posjeduju novoizgrađenu modernu garažu u samom centru Gradeca sa maksimalnom opremom.

Dobrovoljna vatrogasna društva djeluju na cijelom području Općine, a domovi dobrovoljnih vatrogasnih društava nalaze se u naseljima Potočec, Gradečki Pavlovec, Gradec, Veliki Brezovec, Repinec, Pokasin, Cugovec, Haganj, Lubena, Tučenik i Zabrdje. Ostali društveni domovi nalaze se u naseljima Mali Brezovec, Podjales, Stari Glog i Haganj. Nedavnim angažmanom i aktivnošću Općine svi domovi su legalizirani te se kontinuirano ulaže u njihovo opremanje i održavanje.

Sva društva iznimno su aktivna, organizirana u ekipama od najmlađih generacija do najstarijih. Sudjeluju na raznim natjecanjima na kojima ostvaruju izvrsne uspjehe, a ista održavaju i u svojim društvima. Ujedno, pripremaju, izlaze i polažu ispite kako bi bili u skladu sa svim propisanim uvjetima gašenja požara, sprječavanja poplava i zaštite od ostalih prirodnih nepogoda.

Promotori kulture

Izvorno folklorno društvo - ogrank Seljačke slike

Gradečki Pavlovec postoji preko 80 godina, dok im se neprekidan rad svodi na 70 godina.

Udruga se bavi folklornim aktivnostima te očuvanjem etničkog nasljeđa i kulturnih tradicija ovog područja. Uz tradicionalna svakogodišnja gostovanja i druženja s drugim društvima diljem domovine, sudjeluju na župnim hodočašćima i manifestacijama, a svake godine obilježavaju doček svetog Nikole u društvenom domu u Gradečkom Pavlovcu.

Udruga žena Tučenik je neprofitna, nestramačka i nevladina organizacija koja se bavi očuvanjem starih običaja i tradicijske kulture, promicanjem lokalnih i regionalnih kulturnih vrijednosti te promocijom svog sela na raznim manifestacijama. Na taj način članice ove udruge natječe se kroz razna događanja gdje prikazuju svoja kulinarska i kulturno - umjetnička znanja ostvarujući pritom zapažene rezultate. Također, članice udruge često se plasiraju i na županijska i državna natjecanja za izbor najuzornijih seoskih žena. Sve to upotpunjaju svojom amaterskom glumačkom skupinom koja svake godine prilikom općinskih manifestacija priprema predstave; „Babica se sprema vrnjeti“, „Snoboki“, „Na semnju“, „Pokojnik“ i dr., čime uveseljavaju brojne posjetitelje.

Savjet mladih Općine Gradec je savjetodavno tijelo Općine, osnovano 2014. godine. To je nezavisna, nestranački opredijeljena skupina mladih osoba kojoj je namjera isključivo dobrobit zajednice. Volonterskim radom zalažu se za razne društvene i humanitarne akcije te interese mladih. Suradnjom sa svim mladima na području Općine Gradec, društvima, udrugama i zajednicama, kroz godinu organiziraju kulturne, društvene, informativne i sportsko - rekreacijske događaje. To su događanja poput; tečajeva učenja sviranja raznih instrumenata, ljetnog ili zimskog kina, rock koncerta, proljetnih ili jesenskih biciklijada, edukativnih tribina i dječjih radioinica različitih tematika. Ujedno, organiziraju još i humanitarne akcije te seminare o poticanju svijesti za očuvanje okoliša.

VIS Gratia je vokalno instrumentalni sastav osnovan 2014. godine s ciljem promicanja duhovne glazbe, ali i glazbe općenito. Osim što osnažuju misna slavlja, svake godine održavaju Božićni koncert povodom kojeg pozivaju i druge goste, a koji su uvek popraćeni mnoštvom publike.

Umirovljenici. Na području općine Gradec djeluju čak dvije udruge umirovljenika; **Općinska udruga umirovljenika** te **Udruga umirovljenika željezničara**. Obje su udruge (bez obzira na treću dob) iznimno aktivne, a svoju aktivnost pokazuju kroz humanitarna, ali i sportska događanja. Kroz cijelu godinu humanitarno najčešće pomažu potrebitim i nemoćnim članovima, a krajem svake godine podijele nekoliko tona jabuka i mandarina. U sportskom području svoje aktivnosti prikazuju na „Sportskim susretima umirovljenika“, a koji su 2016. godine po prvi puta održani i u Gradecu. Na Sportskim susretima poteže se uže, igra se šah, pikado i belot, gdje umirovljenici ostvaruju zapažene rezultate. Budući da se za ovakva natjecanja treba pripremati, umirovljenici organiziraju fizioterapeutske vježbe i odlaske na plivanja u toplice ili jednodnevne izlete na more. Osim što sudjeluju u svim manifestacijama, umirovljenice se aktiviraju i za svaki dan Općine Gradec gdje peku, prodaju ili dijele domaće delicije. Uz sve spomenuto, posebno ih raduju redoviti odlasci na hodočašća.

Gradečki obrtnici i poduzetnici

Na području općine Gradec već godinama uspješno i vrijedno djeluju mnogi obrtnici i poduzetnici. Primjerice: Agrokor - bioplinsko postrojenje i svinjogojska farma Gradec, Arhidea - studio za dizajn interijera i arhitekturu, Arifović autolakirerstvo, benzinska postaja Petrol, Dušak pilana Repinec, Filipčić – trgovina dijelovima za poljoprivredne strojeve, frizerski obrt Darija, Glogoški - obrt za pružanje usluga vanjskog oglašavanja, Hižak – autoprijevoznički obrt, Horvatić – građevinski obrt, Hosni – ugostiteljski obrt i obrt gradnje, građevinski obrt Petrunić, Jembri – ugostiteljski obrt, Ježić – trgovčki obrt, Klanjec – obrt za proizvodnju i usluge, Limarija Klasić, Mlin i pekare, Mundus Viridis d.o.o., Mesnica i klaonica Kalinski, obrt za iznajmljivanje i montažu skela – skelarstvo i gradnja Kolar, Kosik – bravarski obrt, Stihl – trgovina i usluge Blažević, Pile farm Gradec – peradarski obrt, Rovokopač – usluge građevinskim strojevima, Ranije d.o.o. – sječa drva, Stepinčev dom - dom za starije i nemoćne, Servis dizel uređaja Gradečki, Šakić – obrt za izradu drvenih dijelova i galerije, Škudaš instalacije, Tudum d.o.o. – trgovina i usluge, Uslužni obrt Marjan Petrović, Vivek promet – trgovčko ugostiteljski obrt, Vinković promet – servis...

Osim što ovi obrtnici i poduzetnici uspješno rade, šire se i otvaraju novi, a svi oni zapošljavaju mahom domaće stanovništvo. Valja istaknuti i brojne OPG-ove, jer ipak je ovo ruralno područje na kojem je iskoristivost obradive zemlje iznimno dobra.

Gradec danas...

Danas Općina Gradec, upravno - teritorijalno pripada Zagrebačkoj županiji. Broji 20 naselja sa preko 3500 stanovnika. Ujednačenom raspodjelom putem Mjesnih odbora svako naselje razvija se jednakim tokom.

Službeni Dan Općine Gradec je 14. rujna, jednako kao i dan Župe Gradec.

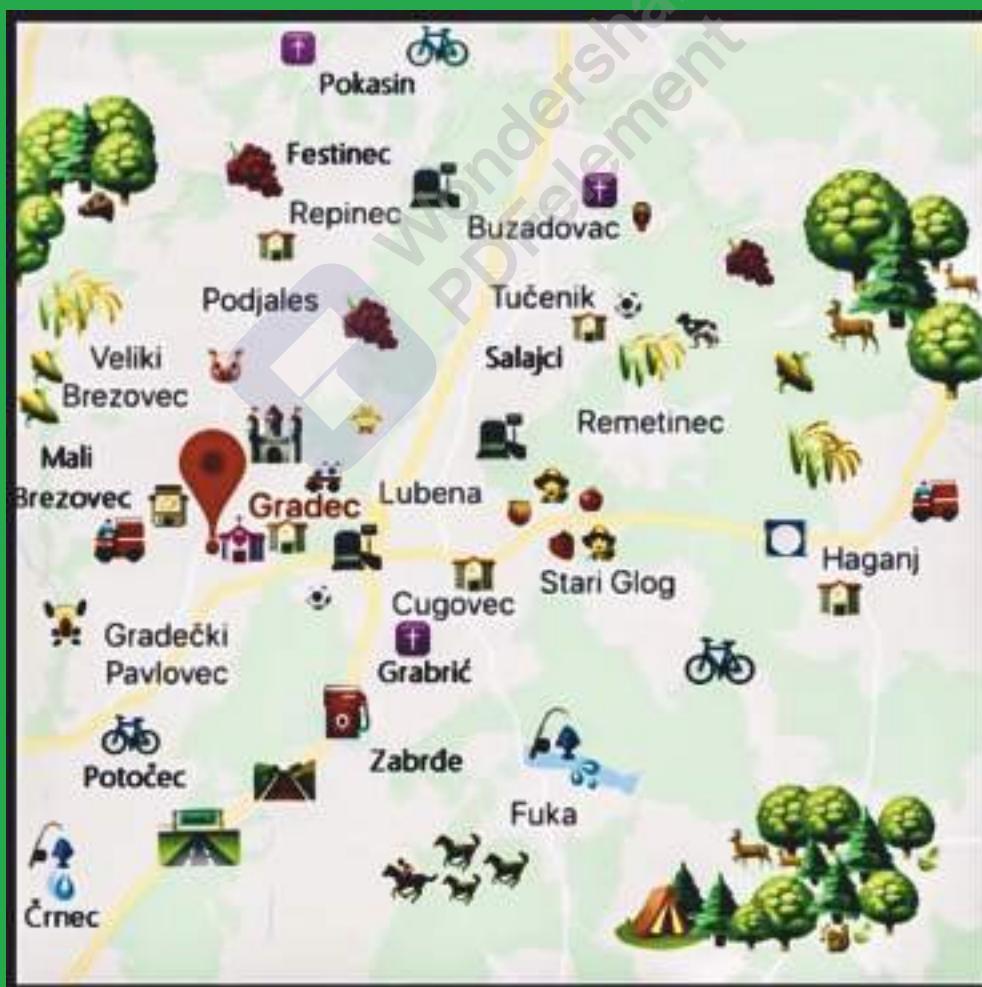
Povodom toga, svake se godine održava prigodna svečana proslava. Također, kroz godinu se na području općine obilježavaju i razna druga događanja, primjerice; vatrogasna natjecanja ili pak obilježavanje obljetnica vatrogasnih društava kroz naselja. Održavaju se i nogometni turniri te drugi turniri sportskog karaktera. Osim već spomenutog Dana Općine i Župe, Gradec krase i dva kulturno – tradicijska događaja, manifestacija „Uskrnsni običaji Gradečkog kraja“ koja se održava na Uskrnsni ponедjeljak te manifestacija „Lovrečevu u Tučeniku“ koja se održava na istoimeni blagdan, dan sv. Lovre. Pored navedenih tradicijskih događanja, u općini se svakodnevno mogu posjetiti, vidjeti i razgledati sve prethodno spomenute povijesne, kulturne i arheološke destinacije. Općina Gradec drži do svoje tradicije i potiče ju. Ponosi se svojim geografskim položajem, bogatstvom šuma i čistoćom prirode, tradicijskim vinogradima, ribnjacima, rijekom Glogovnicom i pripadajućim joj pritocima i tokovima, mnogobrojnim mjestima za odmor i rekreaciju. Sve navedeno ne bi bilo moguće bez vrijednih stanovnika, žitelja općine Gradec koji svojim svakodnevnim marljivim i predanim radom obrađuju plodnu zemlju gradečkog kraja, čuvajući pritom izvornu domaću proizvodnju uz njegovanje svoje kulturno – tradicijske baštine. Općina drži do svakog stanovnika (od najmanjeg do najstarijeg). Raznim aktivnostima; naknadom za novorođenčad, financiranjem školskih udžbenika, sufinanciranje škole plivanja i karti za javni prijevoz učenika, stipendiranjem studenata, izravnim subvencijama socijalno najugroženijim članovima zajednice, organiziranjem humanitarnih aktivnosti i dr., Općina provodi aktivne mjere u svrhu očuvanja i rasta kvalitete života svojih žitelja. Bogato i dobro očuvano prirodno, kulturno - povijesno i tradicijsko nasljeđe te vrijedno stanovništvo temeljne su vrijednosti općine Gradec i neizostavna okosnica njene razvojne perspektive u budućnosti.

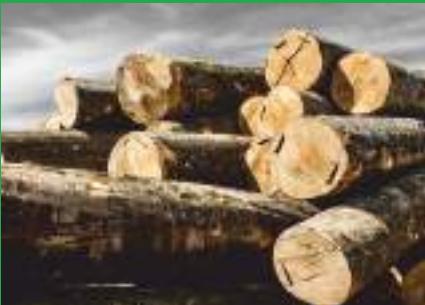

Općine i gradovi Zagrebačke županije

Ilustrirana karta gradečkog kraja s pripadajućim naseljima

**Po posljednjem popisu stanovništva
općina Gradec imala je 3.920 stanovnika,
raspoređenih u 20 naselja:**

Buzadovac - 134
Cugovec - 390
Festinec - 70
Fuka - 120
Grabrić - 85
Gradec - 490
Gradečki Pavlovec - 506
Haganj - 534
Lubena - 123
Mali Brezovec - 90
Podjales - 190
Pokasin - 52
Potočec - 104
Remetinec - 74
Repinec - 255
Salajci - 88
Stari Glog - 115
Tučenik - 122
Veliki Brezovec - 188
Zabrdje - 188

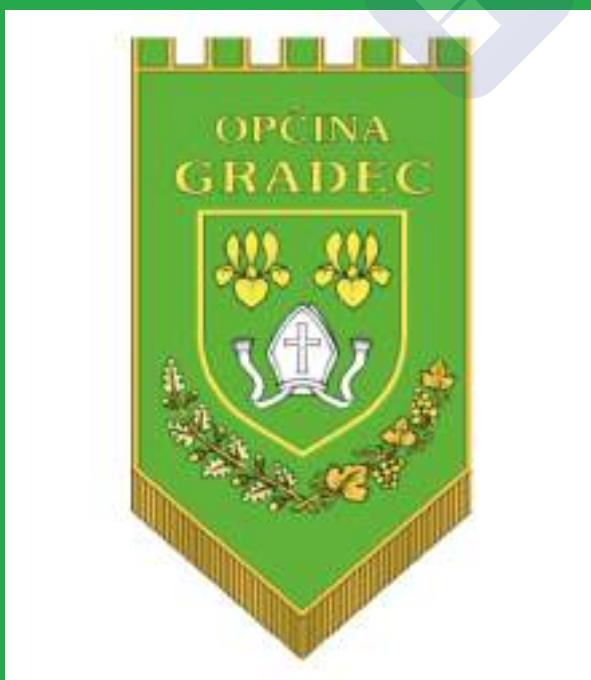
GRB OPĆINE GRADEC

10 GODINA OD SLUŽBENOG PRIHVAĆANJA

Gradečki grb oblikovao je ravnatelj Osnovne škole Gradec, povjesničar i profesor Vlado Starešec. Dizajn je obrađen kod Heraldic Art d.o.o., te je kao takav prihvaćen 2008., dok je u konačnici odobren i upisan 2009. godine u službeni registar nadležnog Središnjeg državnog ureda za upravu.

Blazon grba išao bi sljedećim redom: „U zelenome iznad srebrne/bijele mitre dva zlatna/žuta cvijeta perunike.“ Dok se opis grba može koristiti na ovaj način: „U srcolikom/trokutastom štitu u zelenom polju, gore u glavi dva zlatno/žuta cvijeta perunike, dolje srebrno/bijela biskupska mitra.“ Ovi simboli grba Općine Gradec iznimnog su značaja. Naime, samo boje (zlatna/žuta, srebrna/bijela i zelena) nose obilježja visokih časti, vjere te prirode i sigurnosti. Nadalje, simbol biskupske mitre jednostavno daje zaključiti kako je ovo područje povjesno obilježeno, a dokaz tome je upravo biskupski dvorac u samom centru spomenute povjesne jezgre. Isto tako, simbol perunike (lat. *Iris*) nosi veliki povjesni značaj jer se koristila kao kraljevski simbol i simbol pobjede. Ujedno, upravo je cvijet perunike najzastupljenija biljka u Perivoju biskupskog dvorca. Osim perunike, na svečanoj zastavi grba, u nakitu, prikazuju se (s heraldički desne strane) grana hrasta sa žirovima te (s heraldički lijeve strane) grančica vinove loze s plodovima grožđa. To je također još jedan simbol koji označava smještaj ovog mjesta, a u kojem dominiraju šume i vinogradi.

Opis grba Općine Gradec valja isticati jer je pravi vizualni primjer koji ukratko približava povjesni pregled ovog mjesta. S razlogom se grbove naziva biljezima identiteta.

Ana Marija Ambrušec, univ. mag. hist.

